

10 Verkställighet och uppföljning

Det viktigaste vid genomförandet av förslaget till lag om främjande av integration är att kommunen och välfärdsområdet är beredda på att genomföra de nya uppgifterna och har resurser för dem samt att samarbetsmetoder och -kanaler skapas mellan de olika myndigheterna och de övriga aktörerna. Kommunen ska också fastställa vem som ansvarar för främjandet av integrationen. Det viktigaste vid genomförandet av utbildningarna är att en nationell testningsmodell för sluttestning av språkkunskaper i finska eller svenska utvecklas samt att kommunerna utvecklar utbildningar stödda med barnomsorg.

Förslaget innehåller både utveckling av ett nytt riksomfattande kundinformationssystem och systemuppdateringar i befintliga kundinformationssystem, såsom migrationsförvaltningens kundinformationssystem, som administreras av Migrationsverket. Systemutvecklingen och -uppdateringarna genomförs med projektfinansiering eller med finansiering som redan finns i budgeten innan lagen träder i kraft. Olika myndigheter ska dessutom sörja för att de har de metoder som behövs för att uppfylla sin informationsskyldighet. Folkpensionsanstalten bör exempelvis sörja för att det är möjligt att ge kommunerna och välfärdsområdena uppgifter om invandrare som får utkomststöd eller stöd för hemvård av barn på det sätt som föreskrivs i förslaget till lag om främjande av integration. Ett annat exempel är att Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan behöver få information när integrationsplanen inte längre är i kraft, så att kostnadsersättning inte betalas för studier på eget initiativ, som stöds med arbetslöshetsförmån när integrationsplanen tagit slut. Den här rätten till information gäller kundinformationssystemen för både sysselsättning och integration, vilket betyder att närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscentral (Utvecklings- och förvaltningscentralen) ska sörja för att informationen lämnas. Bestämmelserna om rätt att få uppgifter införs i 9 kap. i propositionen om lagen om främjande av integration.

Det är möjligt att göra utvärderingen och uppföljningen av genomförandet av lagstiftningen enligt hur de innehållsmässiga målen för lagen har uppnåtts, hur tydlig lagen är och hur väl genomförandet av lagen fungerar.¹ Syftet med uppföljningen är att observera om förslaget till lag om främjande av integration förverkligas på det önskade sättet och om omarbetningen av åtgärderna för integrationspolitiken ger de förväntade konsekvenserna. Syftet med förslaget till lag om främjande av integration är att säkerställa fungerande integrationstjänster när den strukturella reformen (reformen av social- och hälsovården, reformen av sysselsättningstjänsterna, den nordiska arbetssökningsmodellen) har trätt i kraft och träder i kraft samt främja ett mångsidigt samarbete mellan dem som arbetar med integration. De innehållsmässiga målen för påverkan av förslaget till lag om främjande av integration är att påskynda och effektivisera sysselsättningen av invandrare och språkinläringen samt att i större utsträckning än i nuläget nå ut med utbildningsåtgärder till personer utanför arbetskraften, i synnerhet kvinnor. I uppföljningen beaktas de könsrelaterade konsekvenserna i hög grad. Det övergripande målet för lagförslaget är att främja invandrarnas integration och goda befolkningsrelationer och därigenom en hållbar befolkningsutveckling och ekonomisk utveckling.

I en situation där kommunernas uppgiftsområde och de strukturella servicestrukturerna ändras stärker arbets- och näringsministeriet kommunernas förmåga att genomföra integrationslagstiftningen med

¹ Rantala K. m.fl. 2021. Efterhandsutvärdering av lagstiftning

Från beskrivningen av den nuvarande situationen till utvecklingsförslag. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:28. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163043/VNTEAS_2021_28.pdf?sequence=1&isAllowed=y

informationsmaterial och utbildningar riktade till professionella samt genom att producera anvisningar och verktyg som stöd för kommunernas planerings- och uppföljningsuppgifter.

De nuvarande indikatorerna för uppföljning av integrationen, som ger omfattande information baserad på företeelser, används också i fortsättningen för uppföljningen av integrationen. En helhetsöversikt, som sammanställs med fyra års mellanrum, ger en bedömning av hur integrationen framskrider och därmed indirekt uppgifter om hur de politiska åtgärderna för främjande av integration har lyckats. Arbets- och näringsministeriets kompetenscenter för integration upprätthåller två databaser för det här ändamålet, så att registeruppgifter och uppgifter från enkäter ska kunna utnyttjas i uppföljningen av integrationen på riksnivå, regional nivå och kommunnivå.

Ur det informationslager som utvecklings- och förvaltningscentret upprätthåller samlas uppföljningsinformation in över de tjänster under integrationens inledande skede som finns i lagförslaget. Uppgifter om uppföljningen fås ur det informationslager för arbetskraftsservice som Utvecklings- och förvaltningscentret redan i nuläget upprätthåller med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (den föreslagna nya lagen om ordnande av arbetskraftsservice), det riksomfattande informationslagret med utbildningsuppgifter samt det riksomfattande informationslagret för lagen om främjande av integration i den här propositionen, som har planerats att vara kommunernas informationslager för de integrationskunder som inte ingår i arbetskraften. Genom regelbunden analys av uppgifterna får man en bild av hur heltäckande de tjänster är som finns tillgängliga i kommunerna i integrationens inledande skede samt hur effektivt och dröjsmålsfritt invandrarna vägleds till integrationsplanerna och -utbildningen. Ur de informationslager som utvecklings- och förvaltningscentret upprätthåller får man också uppgifter om huruvida lagförslaget påverkar den maximala längden på integrationsplanerna samt i hur stor omfattning man med tjänsterna i början av integreringen når de integrationskunder som är utanför arbetskraften. Både Statens revisionsverk² och riksdagens revisionsutskott³ har fäst uppmärksamhet vid resultaten för språkundervisningen, som inom integrationsutbildningen har ansetts vara svaga. I enlighet med förslaget till lag om främjande av integration görs en noggrann uppföljning och analys av ordnandet av sluttestning av språkkunskaperna och resultaten samt skillnaderna mellan olika aktörer och områden. Undervisnings- och kulturministeriets uppgift är att följa med läs- och skrivkunnighetsutbildningen, som arrangeras inom det fria bildningsarbetet, om det finns verksamhet som är tillräcklig inom den grundläggande utbildningen för vuxna samt resultaten av utbildningen.

När lagförslaget har varit i kraft i ett år inleder arbets- och näringsministeriet en särskild utredning om helheten med ersättning av kostnaderna för främjande av integration. Syftet är att utreda de mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva metoderna för ersättning till kommunerna och välfärdsområdena av de kostnader som de har för ordnandet av tjänster som främjar integration. Samtidigt görs en bedömning av om finansieringen är tillräcklig för en jämlik fördelning, också utanför tillväxtcentra, av tjänster för främjande av integration på olika håll i Finland.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har regionala uppgifter i anknytning till uppföljningen. Vissa av uppföljningsuppgifterna såsom uppföljningen av tjänster som främjar integration, den regionala uppföljningen av främjande av integration samt anvisande av en kommunplats och den regionala uppföljningen av behovet av kommunplatser, fortsätter såsom i nuläget. Närings-, trafik- och

² Statens revisionsverk 2018. Tuloksellisuustarkastuskertomus, kotoutumiskoulutus. valtionalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 15/2018. <https://www.vtv.fi/app/uploads/2018/10/15152336/VTV-Tarkastuskertomus-15-2018-Kotoutumiskoulutus.pdf>.

³ Riksdagens revisionsutskotts betänkande ReUB 8/2021 rd, https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Mietinto/Sidor/ReUB_8+2021.aspxx.

miljöcentralerna samlar minst vartannat år in och dokumenterar uppgifterna om hur heltäckande kommunerna registrerar sitt integrationsprogram samt om kommunerna har rapporterat om planeringen, genomförandet och uppföljningen av främjandet av integration i kommunen i enlighet med lagförslaget. För att genomförandet ska lyckas är det nödvändigt att följa med hur den regionala jämlikheten förverkligas. Närings-, trafik- och miljöcentralerna producerar de regionala uppgifterna om främjandet av integration och arbets- och näringsministeriet analyserar regelbundet hur jämlikheten förverkligas utgående från det producerade materialet. I en situation där kommunerna får mera omfattande uppgifter med främjande av integration och det samtidigt sker ändringar i ersättningssystemet har närings-, trafik- och miljöcentralerna i uppdrag att sammanställa uppgifterna om genomförandet av lagförslaget i kommunerna.

Målet för förslaget till lag om främjande av integration är att bland de invandrare som har potentiell nytta av planen och de åtgärder som planen leder till utöka antalet invandrare som får en integrationsplan. För resultatet av integrationsåtgärderna följer arbets- och näringsministeriet med regelbundna översikter upp i vilken grad integrationskunderna har kommit ut på arbetsmarknaden inom en viss tidsperiod från det att de sökte sig till integrationstjänsterna.

Arbets- och näringsministeriet ska följa upp kvaliteten på integrationstjänsterna och de ändringar som lagförslaget åstadkommer inom integrationsutbildningen. Stöd för den utvecklingsverksamhet som lagförslaget kräver kan också ges med separata utredningar, såsom en utredning om digitala språkstudier samt insamling av information om genomförandet av flerspråkig samhällsorientering.

Vid uppföljningen av genomförandet av förslaget till lag om främjande av integration fästs särskild uppmärksamhet vid vilka könskonsekvenser de olika åtgärderna har. Arbets- och näringsministeriet ska ge anvisningar till kommunerna, som lokalt genomför uppföljningen av integrationsfrämjande, och till närings-, trafik- och miljöcentralerna, som regionalt genomför motsvarande uppföljning, om metoder att beakta den könsrelaterade informationen i produktionen och analysen av uppföljningsdata. Utgångspunkten för all uppföljning och bedömning av genomförandet av lagen om främjande av integration är konsekvenserna för könen och hur jämställdheten mellan könen beaktas. Utgående från den producerade uppföljningsinformationen är det möjligt att identifiera platser i servicesystemet som kan producera strukturell ojämställdhet mellan invandrarkvinnor och -män samt att ingripa i missförhållandena.

När lagförslaget har varit i kraft i tre år görs en särskild utvärdering av genomförandet av totalreformen av lagen och hur väl lagen fungerar. I utredningen granskas det bland annat hur långa integrationsplanerna maximalt är, om övergången till arbetsmarknaden har blivit snabbare, hur den nivå på språkkunskaperna som uppnåtts i integrationsutbildningarna har utvecklats och därtill utförs en undersökning av hur nöjda användarna av tjänsterna är samt myndigheternas perspektiv på hur lagreformen fungerar. När ansvaret för barn och unga som kommit utan vårdnadshavare övergår från kommunerna till välfärdsområdena och familjegrupphemsverksamheten överförs till verksamheten enligt socialvårdslagen bör de eventuella konsekvenserna för förverkligandet av barnets bästa vid ändringen av förvaltningsområde undersökas. Frågan hur väl tjänsterna för främjande av integration fungerar ska också undersökas genom information som samlas in av användarna inom målgruppen. För att utveckla tjänsterna och stärka jämlikheten är det nödvändigt att få information om målgruppens erfarenheter av tjänsterna och förändrade behov. Utgående från den särskilda utredningen kartläggs eventuella behov av att vidareutveckla lagen om främjande av integration.